

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
22/10	Plan- og miljøutvalget	16.03.2022

Høring og offentlig ettersyn - Detaljregulering Store Kalvøy

Plan- og miljøutvalgets behandling i møte den 16.03.2022:

Forslag

Fra Håkon Andreas Møller, MDG:

Alternativ til innstillinga:

Plan- og miljøutvalget viser til at industrietablering på Store Kalvøya er i strid med overordnet planverk og sentrale bærekraftsmål. Planforslaget avvises.

Subsidiært:

Oversendelsesforslag:

Plan- og miljøutvalget ber om at konsekvensene for landskap, herunder konsekvensene av å løfte anlegget i tråd med punkt 1.2 avsnitt 4 i statlige retningslinjer av 4. juli 2019, og klimaavtrykket av transport av masser, utredes nærmere ved utarbeidelse av et endelig planforslag.

Votering

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble vedtatt, mot 2 stemmer (1MDG, 1R) avgitt for forslaget fra Møller.

Oversendelsesforslaget fra Møller fikk 2 stemmer (1MDG, 1R) og falt.

Vedtak

Planforslaget legges på høring og offentlig ettersyn for å belyse alle faglige sider av saken fra nasjonale og regionale myndigheter.

Kommunedirektørens forslag til vedtak

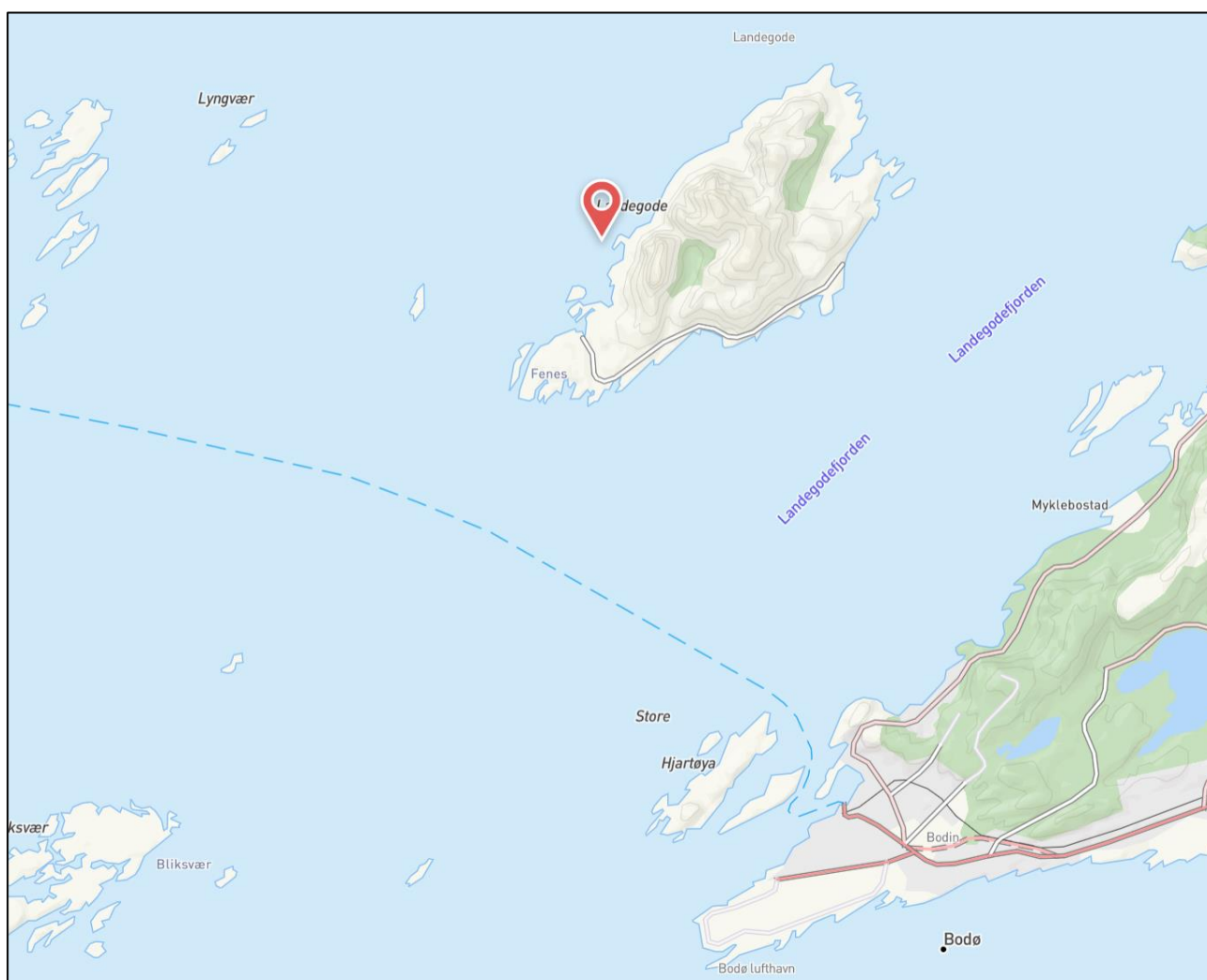
Planforslaget legges på høring og offentlig ettersyn for å belyse alle faglige sider av saken fra nasjonale og regionale myndigheter.

Saksbehandler: Stian Aase

Bakgrunn for saken

Bodø kommune mottok den 6.3.2020 planinitiativ og anmodning om oppstartsmøte for detaljregulering for landbasert oppdrettsanlegg på Store Kalvøya, Landegode (figur 1). Planinitiativet ble levert fra BOARCH arkitekter a.s. på vegne av Nye Lundbakk Holding AS

Det ble avholdt oppstartsmøte den 22.4.2020. Planoppstart ble varslet den 7.5.2020 og planleveranse ble mottatt den 13.4.21.

Figur 1: Figuren viser planområdet i en overordnet sammenheng

Saksopplysninger

Formålet med reguleringsplanen er å tilrettelegge for landbasert oppdrett av laks på Store Kalvøya, Landegode. Det opplyses videre at planen skal erstatte konsesjon gitt for villfanget torsk på 1560 tonn maksimal tillatt biomasse (MTB) Planområdet er samlet på ca. 275 daa. inkludert sjøområde. Store Kalvøya utgjør ca. 82 daa.

Det meste av nordøstre del av øya vil etter vedtak av reguleringsplan disponeres til oppdrettsanlegg på land. Hele øya reguleres til industri.

Reguleringsformål i planforslag er Industri, Kai, Havneområde i sjø (på overflaten) og andre tekniske infrastrukturtraseer (på bunnen)

Planforslaget viser til noen fordeler med landbasert oppdrettsanlegg. I hovedsak knytter det seg til at de tre hovedutfordringene ved tradisjonelle, sjøbaserte anlegg minimeres. Dette gjelder fare for rømning, risiko for spredning av lakselus og spredning av overskuddsfôr og ekskrementer til havet (resipient).

Det er også utfordringer knyttet til denne typen anlegg. Dette gjelder spesielt følgende forhold:

- Tiltaket er ikke i samsvar med kommuneplanens arealdel (KPA)
- Tiltaket vil medføre et stort og irreversibelt naturinngrep i et ellers inngrepsfritt område
- Lokaliteten ligger nært et svært viktig friluftsområde.
- Forholdet til biologisk mangfold.
- Behandling av overskuddsmasser.

På bakgrunn av beskrevne fordeler med landbaserte oppdrettsanlegg ble det varslet planoppstart for å vurdere de positive konsekvensene opp mot de negative. Kommunen kunne stoppet planinitiativet siden den ikke er i tråd med kommuneplanens arealdel, men har valgt å starte en planprosess for å gi anledning til å belyse positive og negative konsekvenser. Kunnskap som kommer frem i løpet av en planprosess – positive og negative - skal danne grunnlag for en samlet vurdering av om et planforslag kan og bør sendes på høring og legges til offentlig ettersyn.

Dette er første saken for Bodø kommune som omhandler et landbasert oppdrettsanlegg. Vi er kjent med flere liknende saker i Nordland og Norge, en felles utfordring er at det er at det hittil er høstet lite erfaring med landbaserte anlegg og at det er mange interessemotsetninger. Det er gjennomført saksforberedende møter med regionale og statlige myndigheter for å avklare forholdene mellom akvakulturloven og plan- og bygningsloven for de landbaserte oppdrettsanleggene.

I Kommuneplanens arealdel er det ikke tatt stilling til lokalisering av landbaserte oppdrettsanlegg. Det har derfor vært viktig for Byutvikling å danne et beslutningsgrunnlag som er så godt som mulig i denne saken.

I løpet av planprosessen viser saken seg å være svært komplisert. For å danne så godt beslutningsgrunnlag som mulig har det vært nødvendig å bruke tid utover vanlig saksbehandlingstid. Det er derfor gjennomført saksforberedende møter.

Kommuneplanens samfunnsdel

Samfunnsdelen skal være bodøsamfunnets felles, overordnede og helhetlige plan. Kommuneplanen inneholder langsiktige mål om innsatsområder for kommunesamfunnet, og for kommunen som organisasjon. Denne saken gjelder spesielt satsingsområde 4 – Bærekraftig byutvikling. Satsingsområde gir rammer for en kompakt og grønn arealbruk i hele kommunen. Delmål 4.3 sier at næringsarealer skal tilrettelegges og utvikles ut fra rett næring på rett sted.

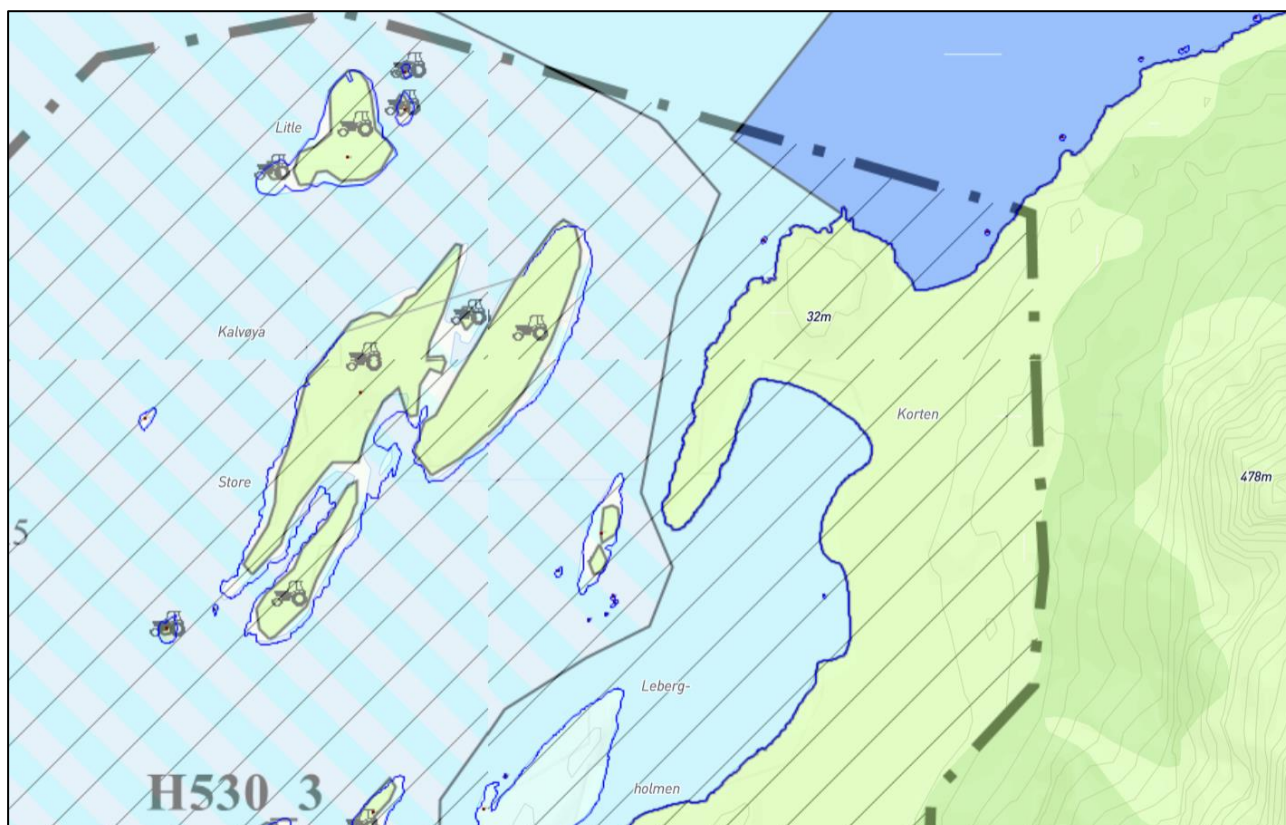
Strategisk næringsplan 2017 – 2021

Planen beskriver at Bodø kommune har store tilgjengelige sjøareal med produksjonspotensiale for oppdrett av matfisk og annen produksjon eller dyrking av arter som for eksempel alger. Fra havbruksnæringen blir det vurdert at tilgjengelig sjøareal kan produsere opp til 50 millioner kilo matfisk i Bodø kommune. Planen tar ikke stilling til landbasert oppdrett.

Kommuneplanens arealdel

I kommuneplanens arealdel er arealet hvor anlegget er planlagt avsatt til LNFR. Videre er det omfattet av hensynssone for friluftsliv (H530) (figur 1). § 9.3.1 i KPA sier følgende:

«Innenfor LNFR-områder med særlige hensyn til friluftsliv eller bevaring av naturmiljø tillates ikke spredt bolig-, nærings- eller fritidsbebyggelse med tilhørende anlegg, eller fradeling til slike formål. Unntak er bygninger og/eller anlegg tilknyttet stedbunden næring og tiltak for tilrettelegging av friluftsliv for allmennheten.»

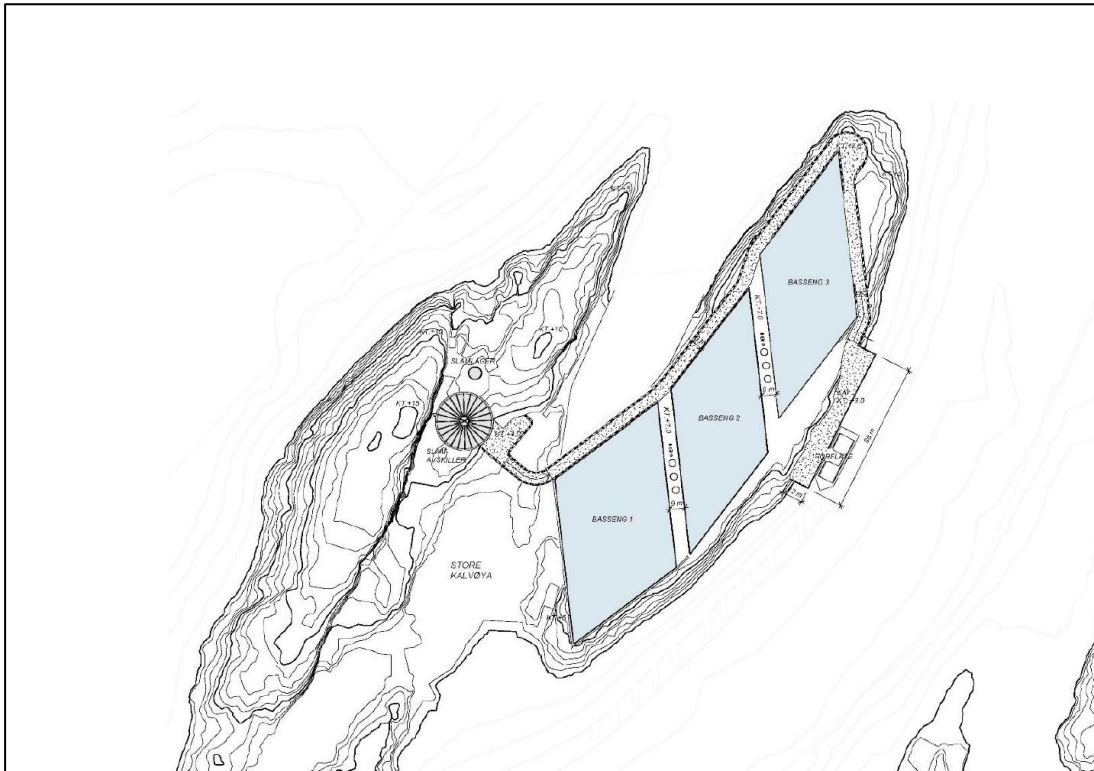

Figur 2: Figuren viser utsnitt av kommuneplanens arealdel. Planområdet er avsatt til LNFR og er omfattet av hensynssone friluftsliv.

Planforslaget er ikke i samsvar med kommuneplanens arealdel. I arbeidet med KPA 2018 – 2030 var det stort fokus på å finne egnede områder for å legge til rette for akvakultur i sjø.

Planforslaget

Det planlagte oppdrettsanlegget består av tre basseng for fisk, rørføringer under vann og tankanlegg for oppsamling av slam (figur 3).

Figur 3: Figuren viser illustrasjon av planforslaget.

Det planlegges tre basseng for fisk på østre del av øya, men hele øya foreslås regulert til industriformål med byggegrense lik formålsgrense og tillatt BYA på 100 % (figur 4). Det vil si at planforslaget slik det foreligger åpner for mer enn de tre bassengene som omtales i planbeskrivelsen.

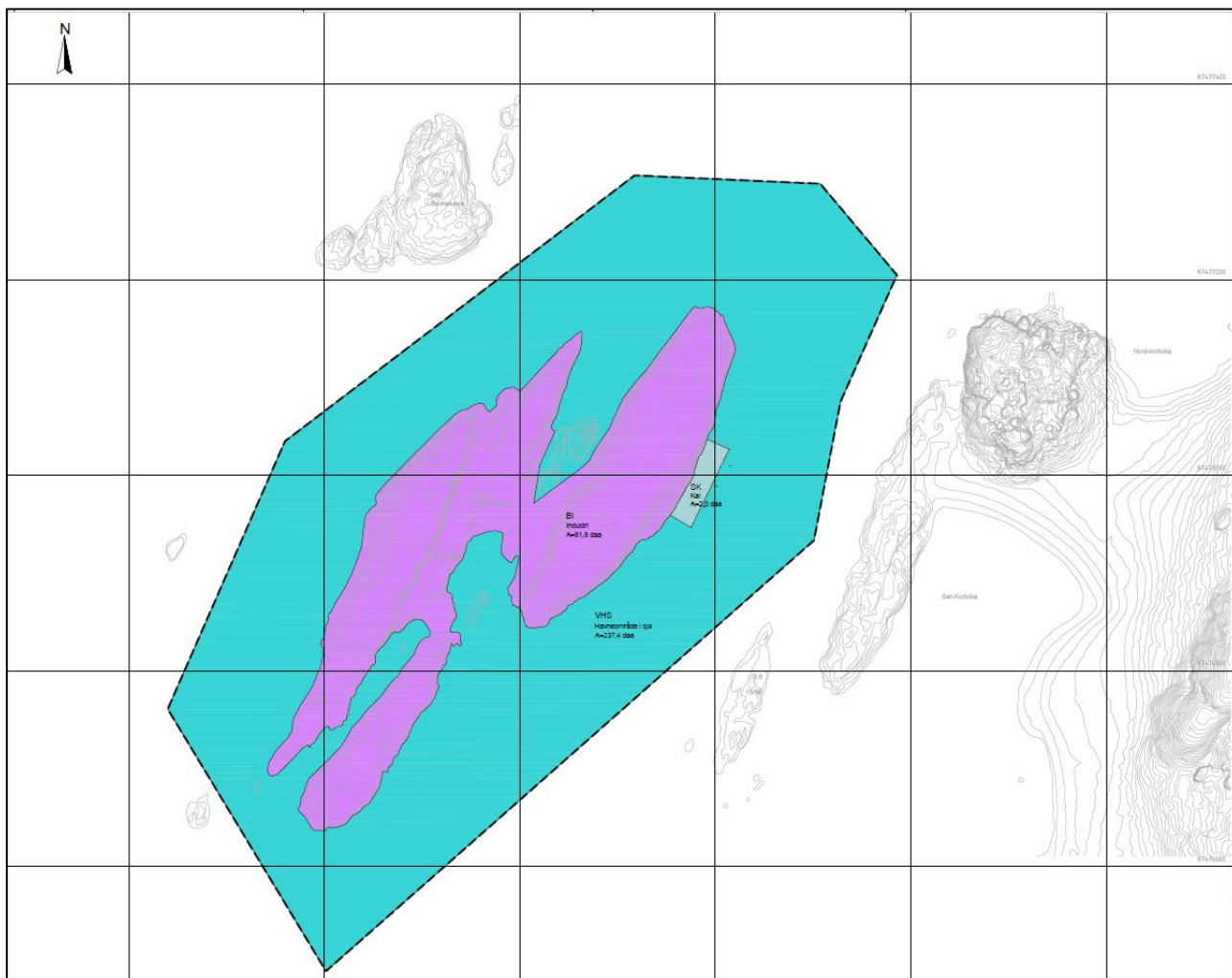
Jf. pkt. 4.1.1 i bestemmelsene kan det bygges basseng for oppdrett av fisk med tilhørende anlegg som tilførsels- og utløpsrør, tanker for oppsamling av avfall, gassanlegg o.a. «o.a» er lite spesifiserende og åpner også opp for ytterligere tiltak utover det som kommer frem i planbeskrivelsen.

Bassengene har et samlet areal på til sammen 22 000 m² og planlegges sprengt ned til kote minus 13,5. Murene rundt bassenget får en høyde på kote +7,0. Vannspeilet i bassengene vil ligge på kote + 6,5. Lagringstanken er ca. 30 meter i diameter og ca 700 m². denne vil ha en høyde på inntil kote +3,5.

Samlet utsprengt fjell vil være ca. 400 000 m³. Til sammenlikning er det ca. halve Bodøtunnelen. Det er knyttet rekkefølgebestemmelser om at det skal utarbeides tiltaksplan for sikring mot spredning av partikulært materiale i anleggsfasen. Det er ikke spesifisert hvor massene som tas ut skal fraktes eller hvordan de skal benyttes. Planbeskrivelsen sier at det tas sikte på at massene som tas ut kan benyttes til veiprosjekter, flyplassanlegg eller liknende fyllingsarbeider. Planen beskriver heller ikke prosess i forhold til driftskonsesjon for uttak av masser. Krav om driftskonsesjon slår inn ved uttak over 10 000m³ masser.

Kai for fôringsflåte og tillegg for fôringsbåt er plassert på østsiden av øya.

Det planlegges å etablere sedimentfelle på bunnen av bassengene som fanger opp det meste av sedimenterbart materiale (fekalier og spillfor). Det er beregnet minst 50 % reduksjon av sedimenterbart materiale og minst 20 % reduksjon av totale utslipp inkludert løse næringsalter, sammenliknet med tradisjonell akvakulturaktivitet i vannsøylen.

Figur 4: Figuren viser forslag til plankart på grunnen.

Konsekvensutredning

Det ble i oppstartsmøtet konkludert med at saken ikke falt inn under forskrift om konsekvensutredninger. Begrunnelsen for dette var i oppstartsmøtet at «*anlegget vil medføre endringer i en mindre del av området med inngrepfri natur og aktivt friluftsliv. Planforslaget vil ikke medføre store endringer i naturmangfold eller dyreliv.*

Tiltaket vil ikke medføre store konsekvenser for friluftsliv eller dyreliv. Bassengene skal forblendes med naturstein slik at tiltaket får minst mulig konsekvenser i form av negativ fjernvirkning.

Bruk av sjøområdet er i samsvar med kommuneplanens arealdel og det vektlegges at anlegget vil medføre vesentlig mindre utslipp til sjø.

Konklusjonen er at planen ikke vil medføre vesentlige konsekvenser for miljø eller samfunn.»

I referat fra oppstartsmøtet står det at tema som stormflo, bølgepåvirkning, landskapsvirkning og konsekvenser for friluftsliv skal vurderes i ROS og planbeskrivelse.

Nordland fylkeskommune (Nfk) har i sitt innspill til planoppstart bedt om at planforslaget utredes på følgende punkt:

- Arealet til industri er større enn 15 000 kvadratmeter. Nfk ber om en nærmere vurdering og begrunnelse av at planen ikke konsekvensutredes etter KU-forskriftens vedlegg 1 pkt 25.
- Friluftsliv i forhold til kommuneplanens bestemmelser
- Støy

Tema som er behandlet er beskrevet under konsekvensutredninger i planbeskrivelsen (kapitel 7).

I forbindelse med planarbeidet er det gjort egne konsekvensutredninger på tema naturmangfold for sjøfugl og strandsonen.

Konsekvensutredningen konkluderer med etablering av oppdrett vil i en byggefase sannsynligvis påvirke alle fugleartene i nærheten slik at de trekker ut av området, med unntak av opportunistiske arter som sannsynligvis vil fly inn og ut av området også i anleggsfasen.

Generelt sett ble det observert få arter og lavt antall fugler sommer og høst, og vurderingen fra KU er at forstyrrelsen for disse vil være minimal fra et landbasert oppdrettsanlegg i drift.

Når det gjelder strandsonen vurderes det i KU at påvirkninger å være innenfor akseptabelt nivå.

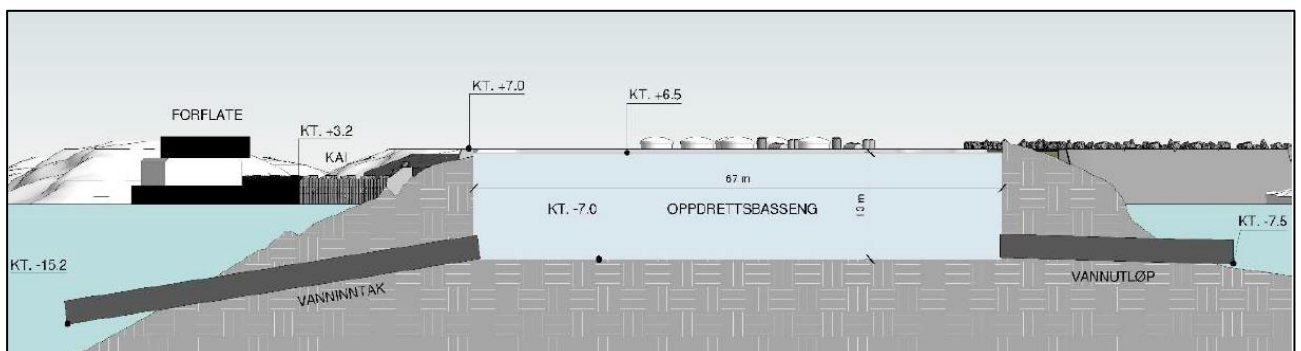
Definisjon av landbasert anlegg

Det skiller mellom tre typer oppdrettsanlegg:

- Åpne merder i sjø
- Semilukkede anlegg
- Landbasert anlegg

Etter nærings – og fiskeridepartementets retningslinjer er et akvakulturanlegg «på land» dersom produksjonsenheten(e) står på fast grunn eller utfylte masser på et område av jordoverflaten som ikke er dekket av vann, dersom også bunnen i produksjonsenheten(e) er på et nivå over en nærmere angitt høyde. Høyden omtales i retningslinjene som høyeste astronomiske tidevann (HAT). I Bodø ligger HAT på 338 cm over sjøkartnull. Hensikten med dette kravet til plassering i høyde er å unngå at det er noen direkte tilknytting mellom produksjonsenheten og sjøområdene rundt.

Figur 5 viser snitt av anlegget. Bunnen av anlegget ligger på kote -7.

Figur 5: Figuren viser snitt av det planlagte anlegget.

Forholdet til Akvakulturloven og plan- og bygningsloven

Oppdrettsnæringen er i en særstilling når det gjelder bruk av areal hvor det tradisjonelt sett har vært akvakultur. Ved tradisjonelle anlegg i sjø er det i forhold til planavklaring tilstrekkelig at anlegget er vurdert i kommuneplanens arealdel og avsatt til akvakultur for å kunne søke

konsesjon. Når det er avklart i overordnet plan er det fylkeskommunen som er konsesjonsmyndighet.

Når akvakulturnæringen trekker opp på land er det ikke noe unntak fra krav om regulering og byggesaksbehandling, og alle krav til utredninger slår da inn også for denne næringen.

Forholdet til friluftsliv og 100- metersbelte.

I planen reguleres øyen til næring og vil ikke være tilgjengelig for offentligheten. Dette vil bidra til at allmennheten ikke lenger vil ha tilgang til et område som er avsatt i KPA med spesielle friluftsinnteresser.

Tiltaket ligger innenfor 100- metersbeltet. Tiltaket ligger også innenfor influensområdet til Korten – Fenes friluftsområde. Korten – Fenes er kartlagt som et svært viktig friluftsområde.

Fjernvirkning mot Korten - Fenes

Planområdet ligger i influensområdet til Fenes – Korten. Som allerede nevnt må planforslaget justeres med tanke på høydeplassering av anlegget dersom det skal falle inn under definisjon til landbasert oppdrettsanlegg. Dette vil medføre at det enten må etableres anlegg innenfor hele Store Kalvøya eller at anlegget bygges opp slik at den visuelle effekten vil bli langt mer negativ enn det planen beskriver.

Rammene i planen legger ikke til rette for det andre alternativet da planbestemmelser angir arbeidshøyde på kote +7. Bestemmelsene til planforslaget legger til rette for utnyttelse på 100% BYA. Selv om det ikke er beskrevet i planbeskrivelsen er det innenfor rammene i planen slik den er per nå å etablere flere basseng også på den vestlige delen av øyen. Det vurderes dermed at det innenfor rammene til planforslaget vil være anledning for flere enn de tre bassengene som planbeskrivelsen beskriver.

Naturinngrep og virkning på biologisk mangfold

Tiltaket planen søker legge til rette for vil medføre et stort og irreversibelt naturinngrep. For i størst mulig grad ivareta hensynet til fuglelivet foreslår KU og bestemmelser det avbøtende tiltak at det kun tillates uttak av stein i perioden 10. september til 10. mars. Planbeskrivelsen redegjør for at dyre- og fugleliv vil påvirkes mest i en anleggsperiode. Planen sier imidlertid ikke noe om hvor lenge anleggsperioden vil vare.

Bestemmelsene til planen sier at landskapet skal tilbakeføres så godt det lar seg gjøre dersom driften av anlegget opphører. En tilbakeføring til slik det er i dag vil ikke la seg gjøre.

Vurderinger

Som det har framgått er det flere utfordringer knyttet til tiltaket, og det er også flere uavklarte forhold til reguleringsplanen slik det foreligger. Det ble varslet oppstart av planarbeid for å få frem de positive og negative konsekvensene.

Grunnlaget for planoppstart var et landbasert anlegg. Etter møter med regionale og statlige myndigheter er det avklart at anlegget som er beskrevet ikke kan defineres som et landbasert oppdrettsanlegg.

Tiltaket er ikke i tråd med kommuneplanens samfunnsdel i forhold til rett næring på rett plass da det er snakk om et industriområde i uberørt natur, langt unna annen infrastruktur. Planforslaget innebærer at allmennheten fortrenses fra et område der det særlig skal tas hensyn til friluftsliv, for å tilrettelegge for akvakultur på land. Det gjentas at akvakulturetableringen som omtales i planforslaget ikke kan defineres som et landbasert anlegg slik saken står nå.

Plankart og planbestemmelser åpner opp for 100 % BYA innenfor arealformålet industri. Det er ikke regulert byggegrense og det kan derfor bygges mer enn det som er beskrevet og illustrert i planbeskrivelsen. Jf. bestemmelsene pkt. 4.1.1 kan det bygges basseng for oppdrett av laks med tilhørende anlegg som tilførsel- og utløpsrør, tanker for oppsamling av avfall, gassanlegg o.a. Slik planbestemmelsene er utformet har kommunen liten styring på at et tiltak samsvarer med planbeskrivelsen.

Det er per nå ikke redegjort tilfredsstillende for en plan for håndtering av massene. Håndtering av en slik mengde masser vil kreve egen reguleringsplan med KU.

Det er heller ikke redegjort tilfredsstillende for anleggsfasen og hvor lenge denne vil pågå. I KU er det beskrevet at anleggsfasen vil ha størst negativ påvirkning på dyre- og fugleliv. Den vil også ha negativ effekt i forhold til friluftsliv.

Som nevnt faller ikke tiltaket som er vist i reguleringsplan inn under definisjonen av landbasert oppdrettsanlegg. Et resultat av dette er at akvakulturmyndigheten ikke kan behandle en kan behandle en konsesjon på landbasert anlegg. Dersom anlegget skal være i tråd med definisjonen til landbasert oppdrett må bunnen på anlegget heves til over høyeste astronomiske tidevann.

Skal tiltaket kunne bygges som et landbasert anlegg vil tiltaket medføre vesentlig større negativ konsekvens for friluftsområdet Korten – Fenes.

Arealbruken planforslaget legger til rette for er i strid med KPA. Planforslaget er også i strid med nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging i forhold til at tiltaket berører strandsonen. Planforslaget vil også kunne være i strid med regionale målsettinger knyttet til friluftsliv. Det er en reell mulighet for at planen kan bli møtt med innsigelse fra statlige og regionale myndigheter.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Ordinære sjøstående anlegg gir kommunen penger fra havbuksfondet og produksjonsavgiften. Dette gjelder ikke for landbaserte anlegg. Bodø kommune har ikke mekanismer i eiendomsskatten som kunne fange opp etableringer som dette.

FNs bærekraftsmål

Planen strider mot bærekraftsmål nr. 13 – stoppe global oppvarming. Utsprenging av masser vil gi utslipp av CO₂. Transport av masser over et relativt stort sjøområde vil bidra til utslipp av klimagasser

Planen vil kunne bidra til forbedringer når det gjelder bærekraftsmål 14 – livet under vann ved å minimere fare for rømming, minimere fare for lakselus og minimere spredning av overskuddsfôr og ekskrementer til resipient.

Planen strider mot bærekraftsmål 15 – livet på land. Planforslaget vil medføre irreversibelt terrenginngrep i urørt natur i strandsonen og ha negativ effekt på dyre- og fuglelivet.

Folkehelseplan

Tiltaket planen legger til rette for vil kunne forringe kvaliteten av et viktig friluftsområde, og viktig friluftsområde. Tiltaket vil beslaglegge og privatisere utmark og dermed fortrenge allmennheten.

Konklusjon og anbefaling

Slik planforslaget foreligger er det flere forhold som er uavklart og det er vurdert å være mindre positivt en utgangspunktet ved planoppstart.

Grunnet at tiltaket ikke er avklart i KPA er det er det en mulighet for at planen vil bli møtt med innsigelse fra sektormyndigheter.

Plankart og bestemmelser slik de nå foreligger åpner opp for industriområde også på den vestlige delen av øya.

Selv om tiltaket planfaglig er vurdert å gi negative konsekvenser og kunne vært bedre utredet i forhold til vurderinger, vurderes det at næringsinteressene veier opp.

Planforslaget legges på høring og offentlig ettersyn for å belyse alle faglige sider av saken fra nasjonale og regionale myndigheter

Trykte vedlegg:

- 1 Forslag til planbeskrivelse
- 2 Forslag til planbestemmelser
- 3 Forslag til plankart på bunnen
- 4 Forslag til plankart på grunnen
- 5 Forundersøkelse med B-metodikk
- 6 Marin arealbruk og verneverdier i Bodø kommune
- 7 Naturmangfold
- 8 Strømmålinger

Bærekraftsmål

	Utsprenging av masser vil gi utslipp av CO ₂ . Transport av masser over et relativt stort sjøområde vil bidra til utslipp av klimagasser
	Planforslaget vil kunne minimere fare for rømming, minimere fare for lakselus og minimere spredning av overskuddsfôr og ekskrementer til resipient.
	Planforslaget vil medføre irreversibelt terrenginngrep i urørt natur i strandsonen og kan gi negativ effekt på dyre- og fuglelivet.

Retts utskrift bekreftes:
Joacim Ekrem Johansen